

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/392866505>

NUH'UN GEMİSİ, HEYELAN ETKİSİYLE OLUŞMUŞ JEOLojİK BİR YAPI

Article · June 2025

CITATIONS

0

READS

99

1 author:

Eşref Atabey

General Directorate of Mineral Research and Exploration of Turkey

290 PUBLICATIONS 320 CITATIONS

SEE PROFILE

NUH'UN GEMİSİ

HEYELAN ETKİSİYLE OLUŞMUŞ JEOLojİK BİR YAPI

DR. EŞREF ATABEY

Jeoloji Yüksek Mühendisi / Tıbbi Jeoloji uzmanı

Pek çok kültürün kutsal kitaplarında ya da mitolojik öykülerinde dile getirilen ve tanrının gazabı olduğu varsayılan büyük tufandan, sadece Nuh peygamber ile ona inananların binerek kurtuluşu sağladığına inanılan Nuh'un Gemisi, özellikle Tevrat'ın Tekvin (yaratılış) bölümünde ayrıntıları ile anlatılan bir tür tufan öyküsüdür aslında.

Efsane gereğince; geminin Nuh Peygamber tarafından inşa edildiğine; tufan sırasında gemiye, sadece Nuh'a inanan az sayıda insan ile bir dişi, bir erkek olmak üzere her canlı türünden birer çiftin bindirildiğine; gemidekiler hariç Dünya yüzündeki tüm insanların ve canlıların tufanla yok olduğuna; geminin tufan sırasında bir tepeye çarparak karaya oturduğuna inanılmaktadır.

İlk tufan metni olan Sümer tufan tabletinde, geminin karaya oturduğu yerin bilgisi yoktur. Ancak bir inanışa göre gemi, Ağrı Dağı'nın tepesine oturmuştur. Sular çekilince Nuh Peygamber gemisinden çıkarak, dağın eteklerinde bir köy kurmuş ve böylece, beraberindeki insanlar ile diğer canlılar, yeniden çoğalmayı başaramışlardır. Sümerlerin Gılgamış Destanı'nda da bahsedilen ve tüm dünyaca bilinen bu efsaneyi gerçekleştirmek için insanlar, uzun yıllardan beri Ağrı Dağı'nda Nuh'un gemisinin kalıntılarını arayıp durmuşlardır. Ancak geminin kalıntıları bulunamamıştır.

Anımsanacağı üzere, geçtiğimiz yıllarda, TRT'de yayınlanan Öteki Gündem programına konuk olan İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Yavuz Örnek, **"Nuh Tufanı'nın yaşandığı çağlarda teknolojinin çok ileri seviyede olduğunu; cep telefonu, drone gibi teknolojilerin kullanıldığını; Hz. Nuh'un 400 metrelik dalgalara dayanan çelik levhalardan yapılmış bir gemi inşa ettiğini; kendisine inanmayan oğlunu gemiye bindirmeye ikna etmek için cep telefonu ile görüştüğünü ve bu geminin nükleer enerji kullandığını"** iddia etse de (<https://www.dailymotion.com/video/x6couc4>), bu yöndeki iddiaların bilimsel karşılığı yoktur. Yani bilim camiasında kabul görmüş bir bilgi değildir.

30 Mayıs 2025 tarihinde, yerinde yaptığım incelemeler sırasında, halk arasında Nuh'un Gemisi'ne benzetilen bir yapının olduğunu öğrenip heyecanlansam(!) da, tekneye benzeyen söz konusu yapının, Doğu Anadolu tektonik sıkışma rejimine bağlı olarak, kaya katmanlarının kıvrımlanmasıyla oluşan bir senklinal yapısı olduğunu belirtmeliyim. Bu yapı, uzun yıllardır süregelen doğal aşınma/erozyon sürecinde gerçekleşen olası bir heyelanla günümüzdeki şeklini almış bir tür kütle hareketidir.

Hareket eden kütlenin dış kısmındaki daha sert ve dayanımlı olan kaya katmanı kısmı, kıvrımlanma sırasında tam benzemese bile gemi şeklini almıştır. Yani halk arasında sanıldığı gibi Nuh'un Gemisi'nin kalıntısı olmayıp, JEOLojİK BİR OLUŞUMDAN ibarettir.

Doğal bir kaya yapısı yanlışlıkla Nuh'un Gemisi olarak tanımlanmış.

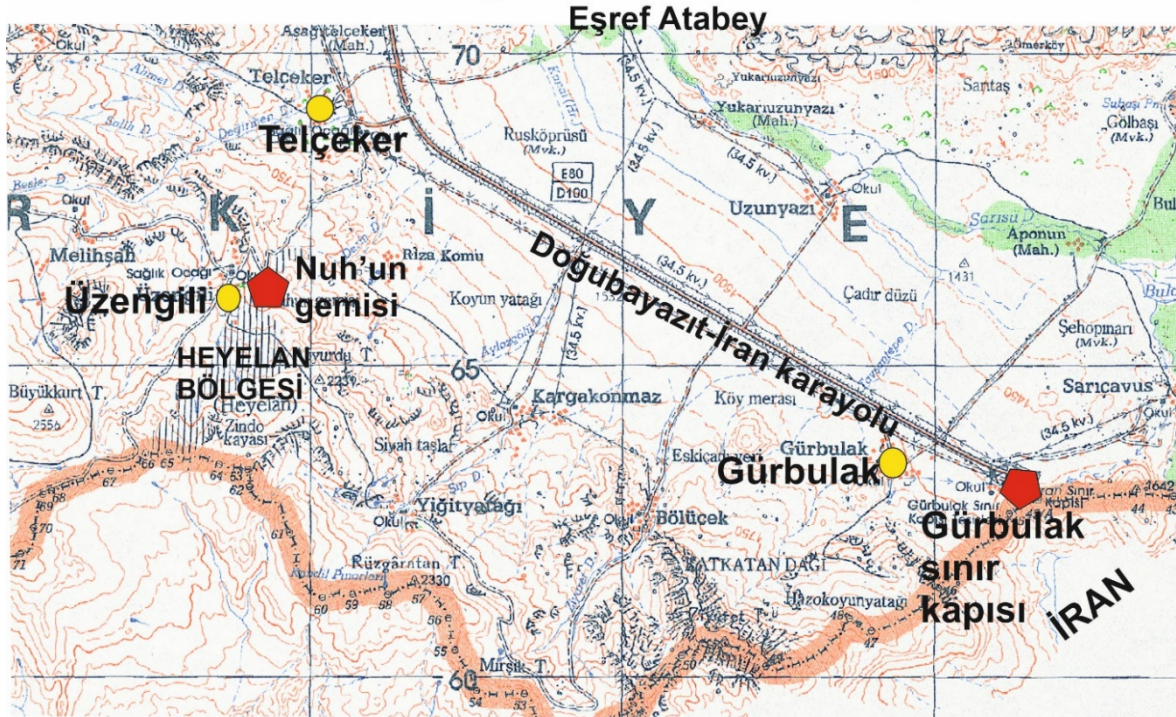

Nuh'un Gemisi diye nitelendirilen jeolojik yapı.

NUH'UN GEMİSİNİN BULUNDUĞU YER

Büyük Ağrı Dağı zirvesinin yaklaşık 30 kilometre güneyindeki yamaçta bulunur. Doğubayazıt ilçesine bağlı Telçeker ile Üzençili köyleri arasında doğal bir oluşumdur. Aslında bu anıt, gemi biçiminde bir şekil, iz(siluet)dir. Kalıntı, Türkiye-İran Transit Yoluna 3,5 km mesafededir.

Nuh'un gemisine benzetilen alanın yeri

Nuh'un gemisine benzetilen alanın yeri Eşref Atabey

Nuh'un Gemisi diye nitelendirilen jeolojik yapının uzaktan görünümü (Fotoğraf: Eşref Atabey).

Nuh'un Gemisi diye nitelendirilen jeolojik yapının uzaktan görünümü (Fotoğraf: Eşref Atabey).

BÜYÜK TUFANDAN KURTULMA EFSANESİ

"Gemi" kelimesi, Eski İngilizce'de "sandık ya da kutu" anlamına gelen kelimeden türemiştir. İbranice *teva* kelimesi, Musa'yı kurtaran küçük papirüs teknesi için de kullanılmıştır. Bu anlamda, her ikisi de Yahudi halkı için "kurtuluş gemileri" olarak hizmet etmiştir (Rebecca Denova. 2022)

Tanrı tufan sularını gönderdiğinde, “kırk gün kırk gece yağmur yağdı” ve yeryüzündeki sular “150 gün” kaldı. Sular çekilince gemi, günümüzde Türkiye ile Rusya arasındaki sınırda yer alan Ağrı Dağı’nın tepesine oturdu.

Nuh, gemi karaya oturunca, etrafı gözetlemesi için önce bir kuzgun, sonra da bir güvercin saldı. (Yaratılış 8:8-12). Yedi gün sonra, güvercin bir zeytin yaprağıyla geri döndü. Bu da artık kurumuş toprak parçaları olduğunu gösteriyordu. Nuh, ailesi ve hayvanlar “yeryüzünde çoğalmak, verimli olmak ve sayıca artmak” için ortaya çıktılar. Rivayete göre gemide binlerce hayvan, hatta dinazorlar bile vardı.

İlk tufan metni olan Sümer tufan tabletinde geminin karaya oturduğu yerin bilgisi yoktur. Geminin karaya oturduğu yer Gılgamış Destanına göre "Nissir Dağı", Tevrat'a göre "Ararat Dağları" (Ağrı), Kur'an'a göre "Cûdî Dağı"dır (<http://www.dogubayazit.gov.tr/nuhun-gemisi>).

NUH’UN GEMİSİ EFSANELERİ

Antik medeniyetlerin yıkıcı sellerle ilişkili benzer hikayeleri vardır. Mesela, Dicle ve Fırat nehirleri arasındaki "Bereketli Hilal" adlı bölgede periyodik olarak taşan nehirler üzerinden de tufan mitleri yaratılmış ve bu mitler sayesinde sulama kanalları inşa edilmiştir.

Bereketli Hilâl, Münbit Hilâl ya da Verimli Hilâl, Orta Doğu’da, Batı ve Ortadoğu uygarlıklarının doğduğu bölge olup; kışları yağmurlu, yazları kurak geçen Akdeniz ikliminin egemen olduğu, hilâl biçiminde, oldukça bitek bir alandır.

Güneyde Arabistan Çölü ile kuzeyde Doğu Anadolu Bölgesi’nin dağlık alanları arasında yer alıp, eski Babil toprakları ile hemen yakınındaki İran’ın güneybatısından, yani Elam’dan, Dicle ve Fırat ırmakları ile Asur topraklarına kadar uzanır. Zağros Dağları’ndan, batıda Suriye üzerinden Akdeniz’e, güney yönünde de Filistin’in güneyine kadar olan toprakları içine alır. Mısır’ın Nil Vadisi’ni de bu bölgeye dahil edenler vardır.

Bereketli Hilal, radyokarbon tarihlleme verilerine göre MÖ 9000’li yılların başından itibaren Orta Doğu ve Akdeniz havzasında avcı-toplayıcı grupların ilk yerleşik tarım topluluklarına dönüşmesine ev sahipliği yaptığı için “Medeniyetin Beşiği” olarak da adlandırılmaktadır. Günümüzün Irak, Suriye, Lübnan, İsrail, Filistin, Ürdün, Mısır’ın kuzeydoğu ve Nil vadi bölgelerinin yanı sıra Türkiye’nin güneydoğusu ve İran’ın batısını da kapsayan hilal formunda bir bölgenin adıdır. İklim yarı kurak olmakla birlikte Mezopotamya’da Dicle ve Fırat Nehirlerinin, Mısır’da ise Nil nehrinin oluşturduğu nem ve tarım arazilerine yakınlığı ekinlerin yetiştirilmesini sağlamıştır. Suya kolay erişim imkânı sadece tarım değil aynı zamanda ticaret yollarının oluşmasına yardımcı olmuştur (<https://ozhanozturk.com/2020/06/03/bereketli-hilal/>)

Mısır’daki Nil nehri her yaz taşarak bazen çiftlikleri beslemek için yeterli seviyeyi sağlarken, diğer zamanlarda da taşarak tarım alanlarını yok ediyordu. Bilim insanları ayrıca, taşkınların sıklığını belirlemek için Karadeniz’in kıyı bölgelerindeki antik selleri ölçmeye çalıştılar. Diğer dünya kültürleri, Çin gibi antik, evrensel sel geleneklerini paylaşırlardı. Sel hikayelerinin çoğu, cezalandırma ya da "baştan başlama" gibi benzer kavramları içerirdi. (Rebecca Denova. 2022)

Viktorya döneminde, arkeolojinin yeni bilimiyle birlikte Avrupalılar, Orta Doğu’nun her yerinde kazılar yapmaya başladılar. Çivi yazılı tabletlerin bulunduğu büyük kütüphaneleri ortaya çıkararak, bu hikayenin erken bir versiyonunu Sümer, Mezopotamya, Babil Gılgamış Destanı’nda (yaklaşık MÖ. 1300-1000) keşfettiler. Gılgamış, Sümer şehri Uruk’un efsanevi kralıydı. Gılgamış ölümsüzlüğün sırrını aradı. Seyahatleri boyunca büyük bir sel hikayesini anlattı. Tanrılardan biri olan Enlil, insanları "büyük gürültüleri" (ya da kötülükleri) yüzünden cezalandırmak için tufanı gönderdi. Gılgamış Destanı, yalnızca

bir tufan hikayesinin değil, aynı zamanda "arşın", yapıyı mühürlemek için "zift" (katran) kullanılması ve hatta kuşların gönderilmesinin benzer ayrıntılarıyla dikkat çekicidir (Rebecca Denova. 2022).

Gılgamış Destanı'nı Tufan tableti (Usame Şükür Muhammed Amin).

Büyük tufan hikayeleri

Hesiodos'un Theogonia'sında (MÖ. 8. yüzyıl),

Platon'un Timeaus'unda (MÖ 5. yüzyıl),

Aristoteles'in Meteroloji'sinde (MÖ 4. yüzyıl)

Pseudo-Apollodorus'un *Kütüphane'sinde* (MÖ. 50) bulunmuştur.

Tufan hikayesinin Yunan / Roma versiyonu *Ovid'in Metamorfoz'unda* (MS. 8 civarı) anlatılmıştır (Rebecca Denova. 2022).

Zeus/Jüpiter, Lykaon'un evini ziyaret etmek için insan formunda göründükten sonra, kendisine insan eti içeren *bir* yemek servis eden Lykaon'un dindar olmaması nedeniyle öfkeleni ve bu yüzden tüm insanları cezalandırmak istedi. Titan Prometheus'un oğlu Deucalion ("öngörünün oğlu") ve karısı Pyrrha ("sonradan düşüncenin kızı") yaklaşan bir sel konusunda uyarıldılar ve hayatta kalmak için bir tekne inşa ettiler (Rebecca Denova. 2022).

Birçok İncil hikayesi (özellikle mucizeler), olası olmayan olayları nedeniyle şüpheyile karşılandı. Geminin ayrıntıları genellikle imkansız olarak kabul edildi. Böylesine büyük bir gemi inşa etmenin, etçiller de dahil olmak üzere "dünyanın tüm hayvanlarını" toplamanın, onları beslemenin ve arkalarını temizlemenin sorunları vardı (Rebecca Denova. 2022).

William, B. F. Ryan ve Walter, C. Pitman. 2003 "Nuh Tufanı" adlı kitabında farklı tufan öykülerinden bahsetmektedirler.

NUH'UN GEMİSİNİN ÖZELLİKLERİ

Rivayete göre, gemi kütlesi, sürekli heyelan olan ve akıntının bütün şiddetiyle devam ettiği yamaçta olduğu halde yerinde sabit kalmış, şekli bozulmamıştır. Kütlenin biçimi, insanoğlunun yaptığı ilk gemilere benzerlik göstermektedir. Baş tarafı çok dar, arka kısmı ortaya doğru daralmış haldedir. Boyut olarak 165 m x 50 m x 13 m ölçüsündedir. (Bu rakamlar, kutsal kitaplarda belirtilen ölçülere uymaktadır.) (<http://www.dogubayazit.gov.tr/nuhun-gemisi>).

"İncil'de Nuh'a 300 arşın uzunluğunda, 50 arşın genişliğinde ve 30 arşın yüksekliğinde bir gemi yapması emredilir. İncil birimlerinden dönüşümler zor olsa da 52,4 cm, standart Mısır arşını olarak yorumlandığında, Nuh'un Gemisi'nin uzunluğu 157 m olduğu varsayılır.

Nuh'un Gemisi temsili (Cimerondagert CC BY-SA).

Nuh, ilk oğlu Yafes doğduğunda 500 yaşındaydı ve kısa bir süre sonra doğan Sam, Tufan gerçekleştiğinde 98 yaşındaydı. Nuh'un oğullarının da büyümek ve eş bulmak için zamana ihtiyacı vardı ve bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda, geminin inşa süresi için makul bir tahmin 55 ile 75 yıl arasında olurdu. Gemi, hayvanlar yüklenmeden önce tamamlandı. Yiyecek toplamak ve depolamak için zaman gerektirdi. Bu nedenle, gerçek inşaat süresinin İncil'de belirtilen tam 120 yıl yerine yaklaşık 75 yıl olduğu sonucuna varılmıştır. https://answersingenesis.org/noahs-ark/?gad_source=1&gad_campaignid=

NUH'UN GEMİSİ'NİN ARANMASI

"Nuh'un Gemisi arayışı" antik çağlardan beri devam etmiştir. Yahudi tarihçi Flavius Josephus şöyle yazmış: Hristiyan tarihçi Eusebius (yaklaşık MS. 275-339), insanların Nuh'un Gemisi'ni aradıklarını bildirmiştir.

Araştırmalar Türkiye'deki Ağrı Dağı'nın yamaçlarına odaklanmıştır. Bazıları onu Ermenistan dağlarında konumlandırır. Ağrı Dağı'na tırmanmaya yönelik ilk girişim Friedrich Parrot tarafından 1829'da yapılmış.

Ardından 1876'da James Bryce tarafından gerçekleştirilmiştir. Bir aletle kesilmiş, dört fit uzunluğunda ve beş inç kalınlığında bir tahta parçası bulunduğunu iddia etmiştir.

Yeni Zelanda'da bir Nisan şakası olarak George Reed, 1883'te dağdaki bir çığın Gemiye ortaya çıkardığını anlatan bir hikaye yayınlamış ve bu hikaye diğer birkaç gazete tarafından da yayınlanarak kalıntıya olan ilgiyi yeniden canlandırmıştır (Rebecca Denova. 2022).

1940'ta Los Angeles'lı Floyd M. Gurley tarafından yayınlanan bir kitapçık olan *New Eden'in* bir baskısında bir makale yayınlanmıştır. Makalede "Nuh'un Gemisi Bulundu" denmiştir. I. Dünya Savaşı'nda bir Rus havacı olan Vladimir Roskovitsky'nin Arafat

Dağı'nın üzerinden uçtuğunu ve bir gölün kıyısında devasa bir gemi enkazı gördüğünü iddia ediyordu. İddiaya göre Çar Nikolay'a bir rapor gönderildi. Ancak "din karşıtı" Bolşevikler tarafından idam edildiğinden rapor imha edildi.

Sonraki birkaç on yılda bölgede yaşayan yerel "rehberlerin" bulunup sorgulandığı keşif gezileri düzenlendi. Bunların hepsinin iddiaya göre Gemiye babalarından ve büyükbabalarından gördüklerine dair hikayeler anlattılar (Rebecca Denova. 2022.)

Musul kuzeyi-Ninova'da (Kuyuncak) tufandan bahsediliyor.

Çeşitli kuruluşlar, "Ararat anomalisi" olarak bilinen bir bölgeden uydular ve ticari dronlar aracılığıyla Ararat Dağı'nın fotoğraflarına sahip olduklarını iddia ettiler.

Nuh'un Gemisi'ni bulma ilgisi, bu hikayeyi ve Yaratılış'taki diğer hikayeleri kanıtlama kaygısıyla Evanjelik topluluklarda önemli olmaya devam ediyor. Evanjelik örgütler, Kentucky'deki Williamstown'daki gibi tema parkları (bir hayvanat bahçesiyle birlikte) olarak Gemi'nin gerçek boyutlardaki birkaç kopyasına sponsor oldular (Rebecca Denova. 2022).

NUH'UN GEMİSİNE BENZETİLEN YAPININ JEOLJİK AÇIKLAMASI

Kaliforniya Eyalet Üniversitesi Northridge'den Profesör Lawrence Collins, 2016 yılında yayınladığı bir makalede, gemi benzeri yapının aslında heyelan molozlarının çevredeki kayayı aşındırmasıyla oluştuğunu göstermiştir. Ayrıca, Profesör Collins'in ayrı bir çalışmada, jeolojik kanıtların, sözde 'Gemi'nin, çevresindeki su baskınlarından çok daha eski olduğunu açıkça ortaya koymuştu. Birçok araştırmada, odunun taşla dönüşmesinin milyonlarca yıl aldığı, dolayısıyla söz konusu geminin sadece 5.000 yılda taşlaşmış olmasının mümkün olmadığı belirtiliyor.

Jeolojik olarak gemiye benzeyen yapı, Eosen yaklaşık 55-33 milyon yıl yaşlı denizel kireçtaşı-kumtaşı tabakalarıyla yaklaşık 23-5 milyon yıl yaşındaki gölsel, volkanoklastik kökenli farklı Doğu Anadolu tektonizmasıyla kayaların sıkışması ve kıvrılmasıyla oluşmuş bir SENKLİNAL yapısıdır. Andezitik ve bazaltik çakıllı kaba çamur akması ürünüdür.

BUZUL DÖNEMİ VE TUFAN

115.000-15.000 yıl öncesi buzul çağı yaşandı. Deniz seviyesi Basra Körfezinde (-120 metreye) geriledi. 20.000 ile 8.000 yıl arası 120 metre deniz yükseldi.

Nuh'un gemisinin karaya oturmasıyla oluşan şekil ile bölgenin denizel koşullarının jeolojik tarihi aynı zamanlara denk gelmemektedir.

"Buzullar denizlerdeki suyun buharlaşıp, kar ve buz olarak karalarda depolanması sonucu olduğundan, denizlerdeki su seviyesi, karalardaki buzul miktarına denk gelecek derecede düşüktür. Bu da sıcaklığın en düşük olduğu 20.000 yıl öncesinde yaklaşık 130 metre bir deniz seviyesi alçalması demektir. Deniz seviyesinin bu kadar alçalması, en fazla coğrafik değişikliği Basra-Hürmüzboğazı arasındaki bölgede gösterir. Çünkü Basra körfezinin en derin noktası yaklaşık 90 metredir ve Dubai-Bander-e Lengeh hattının hemen batı tarafında bulunmaktadır (İsmet Gedik, 2022).

Dubai-Bander-e Lengeh hattı ise yaklaşık 70 m derinlikte bir sırt şeklinde İran ile Dubai arasında uzanır. Bu coğrafik özellikler nedeniyle, deniz seviyesi 130 m düşünce, tüm Basra Körfezinden deniz çekilmiş olur ve bu devasa bölge, iki tane büyük ırmakla sulanan çok verimli bir ovaya dönüşür. Sadece güney-doğu ucunda 15-20 m derinliğinde sığ bir göl kalır. Bu gölün suyu da, birkaç yıl içinde tatlı suya dönüşür. Üzerinde ise yoğun insan yaşamı birkaç tane adası vardır (İsmet Gedik, 2022).

Kuzeydeki Zagros Dağları kar ve buz örtüsü altında, güneydeki Arabistan düzlüğü susuz kurak bir bölge olarak yaşama pek imkan vermez iken, bu devasa ova, hem soğuk

kuzey rüzgarlarından korunmuş olması, hem deniz seviyesinin bile altında olması ve iki büyük ırmak tarafından sulanır olması nedeniyle, orada yaşayanlar için büyük bir nimettir. Bu verimli ovada her tür meyve ve sebze bol olarak yetişmekte, onlara bağlı olarak da yoğun bir hayvan topluluğu bulunmakta, bu ise avcılık ve toplayıcılıkla geçinen o devir insanları için olağan-üstü bir yaşam ortamı sunmaktadır.

Buzul sonrası dönemdeki insanlık için tam bir işkence ortamına dönüşmüştür. Çünkü Zağros Dağlarının tepelerinde ve yamaçlarında bulunan buzul örtüleri, iklimin ısınmaya başlaması nedeniyle ergimeye başlamışlar; buzulların ergimesiyle oluşan sulara, buzul örtüsü altındaki donmuş topraktaki buz kristallerinin de ergimesiyle, akışkan bir çamura dönüşen toprak da eklenir. Böylelikle vadilerde her yıl tekrarlanan büyük çamur ve sel felaketleri oluşmaya başlar. (Jeolojide solifluksiyon olarak bilinen olay).

Her yıl tekrarlanan bu çamurlu sel felaketlerine, bir yeni felaket daha eklenir: Deniz ilerlemesi ve yükselmesi. 15 bin yıl öncelerine gelindiğinde, buzul devri sona ermiş, sıcaklık artmaya başlamıştır. Yani buzullar tekrar ergimeye ve deniz seviyesini yükseltmeye başlamıştır. 14.000 yıl önceleri, deniz tekrar Basra Körfezine girmiştir. Denizin istila ettiği düzlüklerde yaşayan insanlar (İsmet Gedik, 2022):

- ya ırmak vadileri boyunca kuzey-batıya doğru gitmek,
- ya kuzeydeki Zagros dağları yönünde kaçmak,
- ya güneydeki Arabistan düzlüklerine kaçmak,

- ya da, bu devasa ovada rastlayacakları 50-60 m yüksekliğindeki yükseltilere sığınmak zorunda kalmışlardır. Bunlardan ilk üç şıktan birini tercih edenler, bu felaketler zincirinden kurtulmuşlardır. Ama son seçeneği tercih edenler (ve daha önceleri zaten bir ada üzerinde yaşayanlar) için işkenceler daha yeni başlamaktadır. Çünkü onlar bu yükseltilerde hapis edilmişlerdir!

Deniz seviyesi her yıl yaklaşık 1,5 cm kadar yükselmektedir. Dolayısıyla, Basra-Körfezi'nin tekrar denizle kaplanması –yani sel felaketleri ve deniz seviyesi yükselmesi-yaklaşık 7.000-8.000 yıl daha sürecektir (Brentjes 1981'den İsmet Gedik, 2022). Gittikçe sulara gömülen ve her yıl sürekli sel felaketlerine maruz kalan adalarda mahsur kalan yabancı insanlar, bu zor durum karşısında çare arayışına girerler.

Eskiden duvarcı diye bir kavram yokken, ortaya “duvarcı” diye bir meslek kavramı çıkar. Önceden herkes kendi ihtiyacı kadar meyve toplarken, şimdi duvarcı için de pay ayırmak zorunda, onun için daha fazla meyve toplaması gerekiyor. Bu sayede, bazı insanlar sel felaketlerine karşı adanın kenarına duvar örmekle meşgul olurken, bazıları onların yiyeceklerini temin etmek için, daha fazla besin maddesi elde etme çabası içine girerek hayvancılık, ziraat gibi farklı alanlarda uzmanlaşmışlardır (İsmet Gedik, 2022).

Bu zor koşullar insanları karşılıklı olarak birbirlerine bağımlılık içine sokmuştur. Avcılık ve yabancı meyve toplayıcılığına dayalı bireysel yaşam tarzında, 100 km² bir alanda yetişen hayvan ve bitki ürünleri ancak bir ailenin ihtiyacını karşılayacak düzeydedir. Karşılıklı bağımlılığa dayalı sistemde ise, bu alanda binlerce aile yaşayabilmektedir. Toplumsallaşmanın gizemi bu özelliğinde yatar (Haken (2000'den İsmet Gedik, 2022).

Toplumsal hayat, yeni bir anlaşım-uzlaşma sistemi gerektirmiş ve insanları tekrar büyük bir sorunla karşı-karşıya getirmiştir. İlk yazılı anlaşım öğeleri resimlerden oluşur. Zamanla resimler gittikçe basitleşen simgelere dönüştürülmüş ve yaklaşık 5.000-6.000 yıl önceleri ilk çivi yazısı belgeler oluşturularak, toplumsal hayattaki karşılıklı ilişkilerin düzenlenmesinde devreye sokulmuş ve bu sayede yeni birçok meslek türü ve yeni yapısal öğeler (çeşitli yasa kitapları, yazılı meslek metinleri, vs.) ortaya çıkmaya başlamıştır (İsmet Gedik, 2022).

Böyle bir ortamda toplumsallaşmayı başlatan Sümerlerin, tufan sonrası geldikleri Mezopotamya'da “kültürlü efendiler” olarak adlandırılmasının nedeni budur (Ceram 1972'den İsmet Gedik, 2022).

Buzulların ergimesiyle oluşan çamurlu sel felaketlerinin en korkuncu, en son “buzul” kütlesinin ergidiği yıldır. Çünkü en son yıla kalan buzlar, son yıl ergimeye başladıklarında, suyla dolu bir balon gibidirler. Daha önceki yıllarda buz kütlesinin dış-zarı

gibi az bir kısmı ergirken, son aşamada tüm kalan buz kütlesi aniden sıvılaşır ve patlayan bir balondan boşalan su misali, çevresinde çok büyük hasara yol açar. Bu son sel felaketinde boşalan su, daha önceki yıllarda boşalan sudan onlarca kat fazladır. İşte tufan denilen olay bu son yılda gerçekleşir.

Sözün kısası, adalarında hapis kalan insanlar, zorluklarla mücadele ederek, bilgi düzeylerini geliştirmişler, karşılıklı hizmet-alış-verişi sistemi olan toplumsal hayatı başlatmışlar, ama son tufan olayıyla birlikte, yaşadıkları adadan sallarla, sandallarla kaçarak, kendilerini kaderlerine terk etmişlerdir (İsmet Gedik, 2022).

Bilgi düzeyleri diğer çevre toplumlarına göre, inanılmaz derecede yüksek olan bu insanlar, ulaştıkları yerlerdeki insanlarca, “efendiler” gibi muamele görmüşlerdir.

Arkeolojik bulgular, bereketli hilal denilen bölgedeki bu muazzam gelişmenin Sümerler denilen bir kavmin buraya gelmesiyle başladığını ortaya koymaktadır. Sümer ismi, yörede yaşayan semitik (Arap-İsrail) ırka mensup Akad’ların dilinde “land of the civilised lords =kültürlü efendilerin ülkesi” anlamında “Sumeru” sözcüğünden gelmektedir. Sümerler ise kendilerini “the black-headed people = kara başlı toplum” olarak tanımlamışlar ve denizden iki-ırmak ülkesine geldiklerini belirtmişlerdir (Ceram 1972’den İsmet Gedik, 2022).

Sümerler insanlık tarihinde yazı yazmayı ve yazılı belgeler oluşturmayı ilk defa bulan ve uygulayan kavim olarak büyük önem taşır. Arkeolojik kazı verilerine göre, Sümerlerin tarihi tufan öncesi ve tufan sonrası olarak iki farklı döneme ayrılmaktadır. Tufan öncesi dönemin

Dilmun denilen ve yaratılışın ilk başladığı yer olan bir adada geçtiği, insanlığın o dönemde çok mutlu olduğu ve altın çağını yaşadığı belirtilir. Dilmun aynı zamanda güneşin doğduğu yer olarak da tarif edilmiştir” (İsmet Gedik, 2022).

“..”Tırmak içindeki metin İsmet Gedik, 2022’den alıntıdır.

Samuel Noah Kramer, Tarih Sümer’le Başlar, s. 128-132. Sumer şairleri Tufan’ı yalnız hikaye olarak anlatmakla kalmamışlar, ayrıca onun yaptığı felaketi başka konulara ait kompozisyonlarda da sözgeleşi anlatmışlardır.

Kramer’e göre;

Güney Mezopotamya’da, 7 ve 8. Yüzyılda Abbasiler zamanında, 10. ve 12. Yüzyılda su baskınları olmuştur.

Buzullar erimeden önce Karadeniz, Boğazın tabanından 85 m derinlikteydi. Marmara suyu Karadeniz’e akıyordu. 11.000 yıl önce tıpkı Basra Körfezi’ndeki gibi, buzlar eriyince denizler birdenbire yükselmiş ve sular, Boğazdan büyük şelaleler halinde denize boşalmıştır. Deniz kıyısındaki yerler su altında kalmıştır. Bundan kurtulanlar Mezopotamya’ya göç ediyorlar. Yazı icat edildikten sonra da ağızdan ağıza ulaşan bu olay yazıya geçiriliyor (Samuel Noah Kramer, 1986’dan Muazzez İlmiye Çığ, 1995).

Plinius, Doğa Tarihi adlı yapıtında Karadeniz’i “karşısında geri çekilen büyük bir kara parçasını tümüyle yutan” olarak tanımlamıştır (William, B. F. Ryan ve Walter, C. Pitman. 2003).

NUH’UN GEMİSİ BİR SENKLİNAL YAPISI

Senklinal, jeolojide tabakaların havza ya da oluk şekilli kıvrımlanmasına verilen addır. Böylesi yapılarda üst bileşen alttakilerden gençtir.

Nuh’un gemisine benzetilen şekil Doğu Anadolu sıkışma tektoniğine bağlı olarak, kıvrımlanma ve aşınma, heyelan süreçleriyle şekillenen bir senklinal yapısı jeolojik bir oluşumdan ibarettir. Kenar sırttaki çıkıntıların birleşmesi, yapının aşınmış, çift dalışlı bir senklinal olmasındandır.

Hatta bu şeklin bulunduğu alanın yamaç aşağısında, tıpkı buradaki gibi geminin karaya oturmasıyla benzetilen oval şeklin aynısını görmek mümkündür.

Doğal bir kaya yapısı yanlışlıkla Nuh'un Gemisi olarak tanımlanmış

Görünen yapı çift eğimli bir senklinalin kollarındaki dik eğimli tortul katmanlar limonit ve manyetittir. Senklinali çapraz kesen fosilli kireçtaşı, yapının Nuh'un Gemisi olmasını çürütür. Çünkü bu varsayılan "Tufan" yatakları "Gemi"den daha gençtir (Lorence Gene Cllins ve David Franklin Fasold. 2018).

ALANIN JEOLJİK TARİHİ

Senklinalin U şekline uyan varsayılan Gemi'deki kayalar, başlangıçta yatay ya da neredeyse yatay bir konumda biriktirilmiştir. Bu kayalar, küçük kil, kuvars, kalsit, antofilit ve yerel ilmenitik manyetit bileşimleri yanı sıra kötü şekilde sıralanmış çakıl taşları ve andezit ve bazalt kayalarından oluşmaktadır.

Bunlar, yakınlardaki dağlardaki volkanik kayaların aşınması ve aşınması sonucu oluşmuş ve akarsular tarafından taşınmış ve bir havzaya biriktirilmiştir. Daha sonra, bu katmanlar kayaya sıkıştırılmış ve iki kat daha derine inen bir senklinal haline katlanmıştır. Denizel kayaların üzerinden ilerlemiş, aşındırmış ve daha sonra fosilleşmiş kireçtaşının biriktirildiği bir kanal açmıştır.

Bunu, kireçtaşı tabakasını dikleştiren ve kıvrımı oyarak tekne şeklindeki profili oluşturan yükselme ve daha sonra aşınma izlemiştir. Sonra, çevredeki dağlardaki çamurda şişen killere (bentonit) büyük bir heyelanın oluşmasına neden olmuştur. Bu heyelan, senklinal yapının etrafında hareket eden yönünü kaybetmiş kaya ve çamur bloklarını taşımıştır. Daha sonra senklinal yapının hem içinde hem de dışında tortular oluşmuştur (Lorence Gene Cllins ve David Franklin Fasold. 2018).

Farklı fiziksel ve kimyasal yapıları dolayısıyla kayalarda aşınma, erime, kıvrımlanma süreçleriyle farklı şekillerde insansı ve hayvansı figürlerin olduğu arazide rastlanılan bir gerçektir.

Kafeteryada sergilenen denizel fosiller, Doğubayazıt yöresinde yüzeyleyen Eosen 55-33 milyon yıl yaşlı fosilli kireçtaşlarından toplanmıştır. Nuh'un geminin tahta parçası diye ziyaretçilere gösterilen obje de, lavların akmasıyla şekillenmiş bazalt cürufudur.

Sözü edilen tufan MÖ 5. ya da 8. Yüzyılda olduğu rivayet edilir. Yaratılışçılık Tufan hipotezi geçerli olsaydı (Baumgardner, 1988), bu kireçtaşındaki fosillerle temsil edilen "ölü hayvanlar" varsayılan Tufan'da ölmüş olmalıydı. Oysa Eosen dönemi 55-33 milyon yıl yaşındaki fosiller o zamanın denizel şartlarını yansıtmaktadır ve tufan zamanıyla ilgisi yoktur.

◆ Nuh'un gemisine benzetilen jeolojik yapı.

NUH'UN GEMİSİNİN KORUMA STATÜSÜ

Olduğuna inanılan Nuh Tufanı sonucunda karaya oturan geminin burada kaldığı öne sürölmektedir. Buranın halk arasındaki adı, Cudi Dağı'dır. 1983 yılından itibaren kutsal geminin kalıntılarını arama çalışmaları hızlanmıştır.

Nuh'un Gemisinin izi, 11 Eylül 1959 günü Harita Yüzbaşı İhsan Durupınar, Türkiye'nin doğu bölgesinin havadan çekilmiş fotometrik haritalarını tetkik ederken ilginç bir resmi buldu. Resim bütün dünyayı ilgilendiriyordu. Bunun Nuh'un Gemisi olma ihtimali vardı. Bu tarihten sonra Ağrı Dağı ve Telçeker köyü üstündeki heyelan bölgesinde gemi aramaları hızlandı.

Bir heyelan bölgesi olan, Ağrı Dağı'nın tam güney karşısında, Doğubayazıt-Gürbulak karayolunun güneyinde kalan, Telçeker ve Üzengili köyleri arasında bulunduğu ve şeklin Nuh'un Gemisi olması kadar ilginç olmakla beraber, doğal anıt niteliğinde olduğuna karar verilmiştir (<http://www.dogubayazit.gov.tr/nuhun-gemisi>).

Türk bilim insanları (Atatürk Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, MTA Enstitüsü elemanları) da bu oluşumu bilimsel yönden incelemişlerdir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu 17 Eylül 1987 tarih ve 3657 sayılı kararı ile gemi kütlesinin **“Korunması gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlığı”** özelliği gösterdiği gerekçesiyle, burası **doğal sit alanı ve açık hava müzesi olarak koruma altına** alınmıştır. Geminin kalıntısı kuş bakışı görülecek bir yere Turistik nitelikli bir kafeterya da yapılmıştır (<http://www.dogubayazit.gov.tr/nuhun-gemisi>).

JEOLOJİK MİRAS VE JEOTURİZM

Jeolojik miras (jeomiras), önemli bilimsel ya da görsel değeri olan, doğal ya da insan eliyle yok olma tehdidi altındaki yok olması durumunda bulunduğu bölgeye ait bilgi ve jeolojik bir belgenin kaybolacağı, nadir bulunan, yok olma tehdidi altındaki jeositir.

Yerkabuğunun evriminin anlaşılmasına yardım eden tipik lokalitelerdir. Bunlar hem yerkürenin öğrenilmesi, hem de yerbilimi eğitimi için gereklidir. Yok olmaları durumunda jeolojik evrimin bir parçası, bir kaydı silinmiş olur. Bunlar olmadan yerküreyi anlamak mümkün değildir (Kazancı, N., 2001)

“Sit alanı” ilan edilmiş yerler halkın faaliyetlerine kapatılır. Jeosit, bu anlamda jeolojik sit alanı demek değildir. Jeosit, jeolojik bir özelliği temsil eden, bu özelliği görmek, öğrenmek isteyenlerin ziyaret edebilecekleri ilgili oluşumu kolayca anlatmak için kullanılan “yer ya da lokalite” anlamındadır. Boyut sınırı yoktur. Çok küçük olabileceği gibi çok geniş alanları da kapsayabilir. Jeolojik olay, süreç, ürün en iyi hangisiyle temsil ediliyorsa o lokalite “jeosit”tir. Bir alanda birden fazla özellik varsa özellik değil ama alan, bölge, yöre “jeosit” kabul edilir (Kazancı, N., 2001).

Jeositlerden haberdar olmak, varlıklarını ve oluşumlarını bilmek, jeolojik koruma için ön koşuldur. Jeolojik koruma konusunda milat teşkil eden 13 maddelik “Digne Bildirgesi” yayınlanmıştır. Artan tahribata karşı yer bilimcilerin isyanı olan bu bildirge ilk kez, yerkürenin inorganik bölümünün de korunmaya ihtiyacı olduğu, bunların yenilenemeyen, yerine konulamaz oldukları, kayaç, fosil, istif gibi bazı oluşumların yerkürenin geçmişine ait belge nitelikleri vurgulanarak “jeolojik sit-jeosit” ve “jeolojik miras” kavramları dile getirilmiştir (Kazancı vd. 2015)

Jeoturizm, turistleri bir alanın jeolojik ve coğrafi karakteri hakkında bilgilendiren, yerel halkın kültürel kimliğini tanıtan ve onlara ekonomik kaynak sağlayan bilimsel değere sahip, estetik, eğitsel, tarihi ve uluslararası önem arz eden bir turizm faaliyetidir. Bana göre, Nuh’un Gemisi olarak adlandırılan yapının jeoturizm kapsamına dahil edilmesi, aşağıda belirttiğim nedenlerle, süreklilik arz eden bir durum olmayacaktır.

ALAN KORUNMASI GEREKLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VE TABİAT VARLIĞI MI?

Halk arasında Nuh’un Gemisi olarak adlandırılan ve koruma altına alınan jeolojik yapı, heyelan bölgesinde yer almakta ve sürekli kaymaktadır. Heyelan etkisiyle oluşup, yerel halk tarafından Nuh’un Gemisi’ne benzetilen yapının şekli, zamanla yeniden değişecek ya da heyelanla yukarıdan hareket edecek olan kaya kütlesinin altında kalacaktır.

Bu itibarla, Nuh’un Gemisi diye nitelendirilen yapı, tektonizmanın etkili olduğu birçok alanda bulunabilecek, jeolojik olarak yerkabuğu tabakalarının kıvrımlanması sonucunda oluşmuş SENKLİNAL ve heyelan ile günümüzdeki halini almış, sıradan bir yapıdır. Jeolojik miras ögesi ya da Kültür varlığı olma özelliği taşımamaktadır.

Buna benzer jeolojik yapıları, örneğin Sivas güneyindeki dikleşmiş kırmızı kumtaşı tabakaları, kıvrımlanmış tabaka yapılarını Türkiye'nin birçok yerinde görmek mümkündür.

Türkiye'de bilimsel ve kültürel açıdan ya da görsel değeri olan, yok olma tehdidi altında olan birçok doğal ya da insan eliyle yaratılmış alan bulunmaktadır. Bu alanların yok olması durumunda, bulundukları bölgeye ait tüm bilgiler ve jeolojik kayıtlar/belgeler de kaybolacaktır.

Türkiye'de nadir bulunan, yok olma tehdidi altında olan birçok jeosit alanı ile doğal ve kültürel miraslarımız tescil ve koruma beklerken, böylesine sıradan bir jeolojik yapının **"Korunması gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlığı"** özelliği gösterdiği gerekçesiyle, **"doğal sit alanı ve açık hava müzesi olarak koruma altına"** alınması gereksizdir.

20.6.2025-Dr. Eşref Atabey

KAYNAKLAR

- Baumgardner, J., 1988, "Search For The Elusive Ark," Newsletter, Los Alamos, August 19, 1988: "...these occurrences of limonite are of special interest as they could represent the rusted remains of metallic iron objects."
- <http://www.dogubayazit.gov.tr/nuhun-gemisi>
- https://answersingenesis.org/noahs-ark/?gad_source=1&gad_campaignid=
- <https://www.dailymotion.com/video/x6couc4>
- İsmet Gedik. 2022. DOM-Doğadaki Dinamik Oluşum Mekanizması ve Sorunlarımızın Çözüm Yolu. 388s. Gece Kitaplığı.
- Kazancı, N., Şaroğlu, F., Suludere, Y., 2015, Jeolojik Miras ve Türkiye Jeositleri Çatı Listesi, Maden Tetkik ve Arama Dergisi, Ankara.
- Lorence gene Cllins ve David Franklin Fasold. 2018. Bogus "Noah's Ark" from Turkey Exposed as a Common Geologic Structure. Pages 439-444 | Published online: 08 Feb 2018.
- Muazzez İlmiye Çığ. 1995. Ku'an İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki kökeni. Kaynak Yayınları. NO:175. 142s.
- Rebecca Denova. 2022. Nah's Ark. https://www.worldhistory.org/Noah's_Ark/
- Samuel Noah Kramer. 1986. In the World of Sumer, an Autobiography. Detroit, s99.
- William, B. F. Ryan ve Walter, C. Pitman. 2003. Nuh Tufanı. Akılçelen Kitabevi. 281s.

Referans için

Eşref Atabey. 2025. Nuh'un Gemisi, Heyelan etkisiyle oluşmuş jeolojik bir yapı.

https://www.researchgate.net/publication/392866505_NUH'UN_GEMISI_HEYELAN_ETKI_SIYLE_OLUSMUS_JEOLOJIK_BIR_YAPI